

Մանգումի Էֆեաք

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԷ ՄԻՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ԻԲԻՆՃԻ ՍԵՆԵ

1867 ՅՈՒՆԻՍ 17 ՃԻԻՄԱ ԻՐԹԷՍԻ ՍԱՊԱՀ

ՆԻԻՄԵՐՈ 384

Մանգումի Էֆեաք համար 6 համար 300
Ինքնակաշիվ, 1867 թվականի հունիս 17-ին
Ինքնակաշիվ, 200 ռուբլի, 100 ռուբլի
Ինքնակաշիվ, 200 ռուբլի, 100 ռուբլի

Ինքնակաշիվ, 1867 թվականի հունիս 17-ին
Ինքնակաշիվ, 200 ռուբլի, 100 ռուբլի
Ինքնակաշիվ, 200 ռուբլի, 100 ռուբլի

Մանգումի Էֆեաք համար 6 համար 300
Ինքնակաշիվ, 1867 թվականի հունիս 17-ին
Ինքնակաշիվ, 200 ռուբլի, 100 ռուբլի
Ինքնակաշիվ, 200 ռուբլի, 100 ռուբլի

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏՈՒՆԻԿՈՅԵ

Նրանք խաղաղության համար 20-ամյա
հաջողությամբ զբաղվել են օրնոգություն
պահպանելով, մեծապես մահաբեր հիվանդություն
նեխին հերթաբարձրելով, հերթաբարձրելով
թեպալաններն ատալելով, միևնույն վե
սերպետիկայի իւզոն իճրայի այն ու
ատեթիկային տեղամ իտիպ, վե սեա
տեթի հալ իւզոն էմբարը եպգաթ ի
իտեթեթ, թեգայիւտի էմբիւ իգպալի
հաջողությամբ փառաշահի հաջողությամբ վաճի
պետեն պուլունան տուլարընա իգտամ
իկմեթի զբաղվելով, թարաֆը հիւքիւ
մեթի սենիսեթեթեթ ճան ու տիլ սայ ու
տիգգաթ մասրուֆ պուլունամգտա ի
քեն, շու աթիտեթի մեթիուպա նեգա
րեն, իսկի-չեհիտեթ գուհուրա կեթեթ
տե օլան վահիլեթի բեթ էսեթ իտեթեթ
մեթեթպեթեթ պուլունանտուլունան ,
խալիսանե վե աճիլանե Պապը-ալիսին նա
գալը տիգգաթ վե ատալեթիսի տալեթ
նիսեթիսեթ այնեն տեթ ու պեթան իտե
րիգ :

... Միւլեթի :

1867 յունիս 7 Էսկի-չեհիթ :

Բեթեթանա սանճաղը տալիլինտե Էսկի-
չեհիթ գաղապըն միւտիլիկինտե, Սալթանա-
թը Սենիլե նիգամընա մուղայի սուրեթտե գու-
հուրա կեթեթ հարեթեթեթ, արթըգ պուլունա
պուլունան քեաթեթի խրիսթիանայարըն թա-
համիլեթի տեթեթեթ նիսայեթի կեթիլ օլունու-
ղունտան, պալլատըգ զազեթալարա միւրա-
ճաթ իթմեթ քի, պեթի Պապը-ալի տու-
եարաթ, պու պեթեթին իսլահաթընա էմրու
ֆեթիման պուլունա : Էսկի ազ վազըթ տահա
Պապը-ալի պու թարաֆա աթթը նազար իթ-
մեթիպտե, պուրա հիւքիւմեթի նազարընտա
գալը իսեթ, չօգ հայըթլար օլանաթ տըր
պուլունա պուլունան խրիսթիանայարա : Շիմ-
տի պուլունա օլան խրիսթիանայարա օլունան
հազարեթեթի պազըլարըն տեթ իտեթիմ :
Պալլունա պուլունա, կեթեթ Բամազան, վե կե-

րեթ Գուրպան պայրամարըն իւլիւնիւ
կիւնիւ, սօգաղարտա պիլ խրիսթիան կե-
րիւնիւ իտե, միւսթաղիլ չօնուղար թաշա
թուլարար, վե շաեթ չօնուղար խրիսթի-
անըն կեթիլիկին կեթիլեթիսե, պապալարը
« իսթե չօնուղում, կեալուր կեթիլեթ, տե-
թիսիթ թաշալարն » տեթիլ : Էմմա կեթիլեթ
կեթիլ, վե գաթաթ եարըլը իմիլ, գարարը եօգ,
նիլին քի էսկիտեն պեթու ատեթ օլունուր :
պու խուսուս իլին չօգ շիքեայեթիլ վե չօգ
նիգալար օլարաթ, պուրա մեթիլիս Էսկիտ տա-
լի վեթիլ տիլ պիլ տահա պեթեթ պիլ շեյ
վուգու պուլունանաղըն տալիլ, Էսկին էօլե
Էսկին տալիլ հեր սենե պայրամարտա, պազը
խրիսթիանայար թեթաթիլի գաթիմ սեթեթ-
րեթ օլան թաշ պեթեթի հեթիլեթիլին ալ-
մազտա տըրար : Պիլիմ մեթիլեթիլիմիլի
մուհիպ օլունա պու սենեթի պայրամը թաշան-
մաեարաթ կեթիլեթիլիկին, Էսկին հեյ վա-
թի, մեթիլ իսե իլեթուտե աթիլ տիլիլ մուա-
մեթիլ հազըլանմը իմիլ, էվլեթիլ մեթիլեթի-
լեթիլիլին էմրիւնիլ գուլաթմաղա, շեթիլեթի
Բազալեթ կիւնիւ « կեալուրարըն աղըլըլը
իւլեթիլիլին շեթմեթիլ » տեթիլեթ, իսլամար-
տան պազըլար էսկի հազըլար եազարաթ մեթ-
լեթեթի տիլմանա վեթիլեթիլ իտի. պու տեթա
պեթեթ միւնասեթեթիլ պիլ հալին քեթեթիլ
վուգու պուլունամաթ նիլեթիլ, Բեթեթանա
գալիմաղաթ Էսկիտեթիլ թեթիլիլ Բաշա
հազըլեթիլիլ թեթեթիլա մեթիլիլ թեթիլիլ
պուլունուլ օլունուլունան, պու թարաֆտա
միւտիլ պեթ հազըլեթիլիլ տեթիլ չաղըլթա-
եա գարար վեթիլ իսեթ, տեթիլա նասըլ շա-
ղըրաճաղըն, վե նե եօլտա թեթիլիլ իթիլ-
կին պիլեթիլիլ, եալընը տեթիլըն աղըլըն-
տան շու եօլտա իլիթիլ, « կեալուրարըն
պեթեթ (եանի պայրամ) կիւնիւ հասըր եան-
մաեաճաթ, հեր քիմթի եազար իսե, ճեթաթ
թեթիլիլ օլունանաթ տըր » տեթիլ խուսուս-
տա Բեթեթանա Բաշաթ թեթիլիլ Բաշա հազ-
րեթեթիլին նե եօլտա թեթեթիլ իթմեթիլ
գիլին եօլմաթտա իթեթ, Բազալեթ սապահը
Իսլամարընը էմրիլեթիլ նիլպեթ, եալընը
հասըր եազարաթ գանաթ իթմեթիլ, քի

պիլ չօգտան գալը իտիլ. իլլա իլալ օլարաթ
պիլտե գաթուլարընը գեթեթեթեթիլին, շե-
թեթեթ իլլեթիլին, անաթիլար տեթեթեթիլին, վե
չազազարընա վարընճաեա գաթար ինսան
նեթաթեթի սիւրիւպ, պիլիլ օլ գիլին եօլուն-
լուղունտան իսլաա իթմիլիլ տիլ :
Պու մեթեթեթիլին էլլաթա թազըլարը իթի-
տե պիլտե սիլահանըպ կիլեթիլիլ կեթեթ իս-
լամ վե կեթեթ խրիսթիան ըրդեթիլ էվլեթիլ-
նե կիլիլիլ, վե ճեթիլ օլարաթ Էսկիլ գաթը-
լարը տիլարը չըգարըլար, չօգ վազըթ եարա-
լարար : վե էկեթ պու հազարեթ իսլամա օլ-
մուլ օլունա, ճիլգի պիլ թեթիլիլ վեթիլիլ
խրիսթիանա օլունուլուն հալտե, տիլիլ պե-
տիլիլ մանեալար վեթեթեթ քի, ասլանիլաթ
գապուլ իտեթեթ մանեալար տեթիլ տիլ, էլլաթ-
եալարըն արարար վե նեթ սօրարար, էկեթ
տալա օլունանաթ օլուն իսե, եարըն սա-
աթ մահպուս իտեթիլ, Էսկին պըրազըլար
քի սեթպեթ կեթիլին, իճրա օլունուլը կե-
րիւլիլիլ հալտե, էլլաթեթեթեթ տեթեթեթ սեթ-
պեթիլեթ պուլունաթ, վե տալա իտեթիլին
գաթար թեթիլիլ գալաճաղը միլեթիլ սիլ-
լեթ թարիլիլ հաթեթ տեթիլ տիլ Էկեթ խրիսթի-
անայարըն պիլիլին իսլամ իլլե պիլ տալաթ
վուգու պուլունա իսե, խրիսթիան, տալա-
պընտա հազըլը օլուն տալիլ, պիլ թազըլար
հազըլը չըգարմաղա չալըլըլար, վե պու
սեթպեթ իլլին տիլ քի, շեթաթեթ մուգաթտեթ
Պուլունա միլեթսարըլըն սեթեթիլ խուլուն-
էտիլին Բաշա հազըլեթիլիլ, գազալարը թեթ-
իլ իթմեթ չըգարըլունտա, վե պու գազաթա
թեթիլիլ տեթեթեթ կեթիլեթ քի, մեթիլաթ խրիս-
թիանա ազա եօգ տուր, հեր միլեթեթ պի-
լեթ ազա նասպ իթիլ. Էսկին ազ վազըլթաթան
միլարիլիլ Բաշա հազըլեթիլիլ Պուլունա միլ-
թեթսարըլըլըլունտա ազ օլունուլուն իլիլ-
տիլեթիլ կիլիլ, խրիսթիանա ազալարը մեթ-
իլեթ գապուլ իթմեթիլ, պազը հազըլը
կեթիլիլ իլլեթեթ ճեթաթ վիլեթ պուլունա-
մաթ իլլին, նիլեթ քի եթիլ վուգուլար օլ-
մուլ տուր : Միլեթիլիլիլ Պազըլեթան օլ-
լու Մարգար աղա քի, պուլունան 20-22 սենե
ազաթ թիլունարըլը վաթթաթաթ պուլունա-

եւ կէսընչ օրուայ, վէ 13 տէօնիւմ պիր թարւանը քիլիսէ եարըմագ իւզրէ սաթըն ալըպ, միւլէթէ պախը իթմիւ իսէտէ, եարըմասը վագ-թի ախէրէ գալըն, վէ պուռնտան եէտի սէնէ ագտէմ, քիլիսէ ինչասը իչին ֆէրմանը ալիսի ալընմը, վէ օ կիւնէրտէ ֆէօթանիւս գա-յիմագամը սաատէթու Նէպիլ բաշա հագ-րէթլէրի, վէ Պուռնալը սէատէթու թանիր բաշա հագրէթլէրի էսկի-չէհիրէ թէշրիֆ պուռնուրմուչ օլտուգլարընտան, հէյեթի մէնիս թարւանս կիթմիւ վէ էհալիտէն պիր չօգ զաթլար պուռնուրմուչլար, վէ թարւա էր-մէնի միլլէթինին օլտուգլուռնա չահատէթ իթ-տիքտէն սօնրա, գագըզլար գագըզլըպ մէգ-քիւր թարւանըն իչինտէ քիլիսէ ինչասընս տայիր օլան ֆէրմանը ալի գըրաաթ օլուն-մուչ իսէտէ, ագճէ տարըզը իչին եինէ քի-լիսէ եարըմասը վագթի ախէրէ գալըն ի-տի: Ալթը ալ սօնրա, մէգքիւր թարւատա պուռնուռն գալագ աղանըն պիր տալընը էհալիտէն պիրիսի քէսմիւ օլտուգլուռնտան, միլլէթ թարաֆընտան հիւքիւմէթէ իսթիտա օլունտուգլու հալտէ, էլիլ ղուրուչ թագմին օ-լունմասընս էմիր պուռնուրտուլար: Պուրա-լարը պէօյլէ իքէն, պուռնտան պիր գաչ կիւն ագտէմ, մէգքիւր թարւանը գիրաաթ իտէն զաթտան իճար տալագսը իտէր իքէն, աղատան Թօթալ Ալի գատէ Հալի աղա, «քիմի» թար-լասընը իճարընը իսթէեօրսուռնուգ, օ թարւա պէնիւմ տիր» տէտի, հիւքիւմէթ պիգտէն սէ-նէտ սօթուռ, սէնէտ իսէ էսկի-չէհիրին պիւ-յիւք եանկընընտա եանմը օլտուգլու հէր քէ-սէ մալիւմ տիր: Սէնէտ կէօթէրէմէտիկի-միգտէն, «թարւանս միւթէսարընք օլամագ-սընը» տէյի գաթիէն ճէվագ վէրիտի: Պուռ-լար եինէ օ մէնիս իտի քի, քէնտիլէրի մէն-լիսէն թարւանս կիտիպ, հուտուտարընը ա-եըտ իթտիլէր, չիմտի մէմէթէթտէ կէրէք իթլամ վէ կէրէք իրիսթիեան հէր միլլէթ-տէն չահիտլէրիմիգ օլուպ, վէ մահքէմէ տէֆ-թէրինտէ գայաը վար իքէն, արանըպ սօ-րուլմանարագ ճէվագ վէրիմիւ տիր, վէ պու-լուռնուս տախի միւչարիլէյի ֆէօթանիւս գա-լմագամը սէատէթու թէվֆիգ բաշա հագ-րէթլէրինէ տալագ օլունտու, էկէր օնտատա հագգանիյեթ իւզրէ պագըլմագ իսէ, միւ-լէթիմիգին բաթրիքիսանէսինէ միւրաճաաթ իտէնէյիգ:

... Միւլէլիֆ, էսէֆէնկիգ պիր վուգուաթ տահա: Աճը տուեարագ պէեան իտէրիգ քի, պուռ մէմէթէթտէ իւլէմա եախօտ սօֆթալար-տան պիրիսի էվլէնիպ վէ չօճուգլարընըն սիւննէթ տիւլիւնիւ օլտուգլուռնտա, իչլէրինտէն սօֆթանըն պիրիսի բաշա իտէրլէր, վէ արգա-սընս սըրմալը ալ գաթութ կիյտիրիլէր, վէ պիրիսի տախի պին պաշը եարալար, վէ իւ-նիֆօրմալը սէթրի կիյտիրիլէր, վէ պէլլէրինտէ տապանճա իլէ եաթագան պուռնալը, վէ եանը պաշլարընտա բալա, վէ ումուգլարընտա թիւ-ֆէնք, վէ պագըլարընըն տախի էլլէրինտէ ճօր պուռնուռնուպ, վէ պիր եէչիլ սանճագ չը-գարըլար, վէ պու սօֆթալարը սանճագ ալ թընս թօթաեարագ, ալանս չըգարլար, վէ սօգալարը կէզէրլէր: Էն էօնտէն էլի սօթալը զէյպէլէրտէն իքի զէյպէ կիտէր, արգա-տան տալլուռնպագ չալընըր, վէ օնուռն ար-գասընտան թարիֆ իթտիկիմիգ քէնտի քէն-

տիրի պին պաշը նաապ իտէն գաթ կիտէր (իքի եանընս սէլամ վիրէրէք), վէ արգա-տան կիտէն զէյպէլէր չիֆթ չիֆթ օլուպ, գըլընլար վէ պուռնալար էլլէրինտէ աչըք, վէ պուռնարըն արա եէրինտէն սանճագ կի-տէր, արգասընտան քէնտի քէնտինէ նաապ օլան բաշա (հագէգա իքի թարաֆա տէլամ վիրէրէք) եօլտա կիտէր: տիւքքեանլարտա պիր իրիսթիեան կէօրիւլէր իսէ, «օլան... կեալուր անաղա գալը, սէլամ թուլթ, տուր պիգ կէչէնէտէք» տէրլէր: հագէգա պուռնարը տիւլիւ տիւլիւ քիւֆիւլէր իլէ սէօյլէրլէր, վէ պուռնարըն իչինտէ սէքիգ օնեաշընտա չօ-ճուգլար տախի պուռնուռնու քի, պապալարը էլլէնղալարը իլէ թապանճալարը պէլլէրինէ սօգմուչլար տըր, վէ չու լաֆլար տախի չօգ վագթի իչիտիմիւ տիր: «պուռնալարը կիյ-մէլի, սիւաշլարը թագընմալը էմա, կեալուր-լարը քէսմէլի քի, սէվագ օլուն» Չարը-լարտա վէ սօգալարտա կէգաթիլէր վագթի իրիսթիեանը պիրի անաղա գալըմագ իսէ, վէ եախօտ սէլամա տուրմագ իսէ, տանագ եէմէք հագըր տըր, մէագ Ալլահ էկէր եանը-լըպտա գարըն գօրսա, էօլիւմէ միւլթահագգ սանըլաճաղը տէրքեար տըր, նիճէքի պու կիւն-լէրտէ վուգու պուլտու: Աղայը մէնիստէն Հա-ֆըգ Ալի էֆէնտինին վէ հաճի Մատան պէյին մախտուռնուռն սիւննէթ տիւլիւնիւ ալայը պալեանտէ գիքր իթտիկիմիգ միւլպիլ իւզրէ իճ-րա օլունմուչ տուր: Պու ալայ պաշլաւտը յու-նիսին պէչիննի կիւնիւ: օ կիւնիւ սօֆթալար ալայտան տէօնտիւքտէ, էհալիտէն Չիւ Ալի էֆէնտինին մախտուռնու ալայտան ալըլըպ էվէ կիտէր իքէն, քէնտի մահէլլէրինտէ օ-թուրան Նիյալէլի գուռնտուրաճը Եօրկինին սէքիգ եաշընտա պիր թանէճիք չօճուգլու, էվլէրինին գաթուռնուռն էօնիւնտէ օթու-րուպտա էլլիտէ պիր լօգմա էթմէք եէր իքէն, Ալի էֆէնտինին օլունտու «կեալուր անաղա գալը» տէմէսի վէ տապանճասընը չէքիպ վուր-մաթը պիր օլուր: Սէֆիլ չօճուգ էթմէք լօգմա-սը աղընտա ճանընը թէսլիմ իտէր Տէր ագապ հաթիմ էֆէնտի թարաֆընտան քէչֆ իտիլի, քիմ վուրտուգլու վէ նէրէսինտէն վուրուլտու-ղու եաղըլըր: կէրչի վուրան չօճուգլու թու-թուպ հիւքիւմէթէ կէթիլիլէր, վէ օլ կիւն վուրան չօճուգ չու եօլտա թագրիլ իտէր, «տապանճանը էլիմտէ թուլթուչ իքէն պօ-շանտը, տիլէշ ալտը, նաթըլ իսէ կեալուր օլու-վուրուլտու» իրթէօի կիւնիւ վուրուլան չօ-ճուգլուռն պապալար գաթուռն կիտիպ տիլէք իտէր քի, պիր գաչ իրիսթիեան պուռնալար իսթինթագընս էօյլէ պագըլըն: մէնիս գա-պուլ իթմէլ, վէ քէնտի քէնտիլէրինէ ի-թիլթագ իտէրլէր, վէ իսթինթագ ճէվագալ-րը իլէ կիւնիւ մուգալիլինտէ օլուր: Սէօգտէ վուրուլան չօճուգլուռն էլլիտէ սիկարա վար ըմը, վէ կէթիլիմիւ տապանճանըն ֆալեա-սընս սօգանտըրմը իմիւ, վէ էօյլէլիլէլ պօ-շանմը իմիւ: Շիմտի պու տալա տախի ֆէ-թանիս գալիմագամընս պըրագըլմը տըր: Չօ-ճուգլուռն վուրուլտուղու կիւն պուռնուռն իրիս-թիեանլարտա տախի հագաթէթլէր օլտուգլուռ-տան էսկի-չէհիր մէնիսինէ իֆատէ օլունտու-ղունտա, էմիր պուրուլտուռն տէլալ չաղըլթ-մասընս, քիմէնին իւզէրինտէ էթմէք պու-

չաղը տախի պուռնուռնտէն, լաթին պու-նանիսպէթ իրթէսի կիւնիւ հէթաի քիւր սիւա-չըգտըգտան պաշագ, իւչիւննիւ կիւնիւ տէ-ֆաթէն էօյլէ վէ օ ալայ իլէ միւթիլ գօնաղընս կիթտիլէր սիւննէթ չօճուգլարընս միւլտիրին է-լինի էօթուրմէյէ: կէօրիւնիւ քի, միւթիլ պէյ եա իսէվֆինտէն սէս չըգարմաթը, եա չու-ղըրթաղը տէլալը ունուլտու, վէ եախօտ չիքեայէթ իտէն իրիսթիեանլարը զէֆլէնտի, վէ օ կիւնիւ ալայտան կէրի տէօնէր իքէն, էրմէնի միլլէթինտէն էնգաթէլի թէլագ Թօ-հանէսին 10-11 եաշընտա պիր օլունու, պիր գաչ սօֆթա սօգալար թուլթալար, պիրի պուռնալը կէօթիւնէ տանտուր, վէ պիր սալ-րըն տապանճանը գաթըլարընս թուլթալ, պուռնու պիր թագըմ իրիսթիեան գարըլարը կէօրտիւլէրինտէ, պաշլարար պաղըրմանա-«սուռն»... ուլար, սանճաղը չէրիֆէ գուր-պան լաղըմ տըր, պիրիսի իլէ կիւնիւ օլուն, պուռնուտա պու կիւն» տէյլէք չօճուգլու գօ-գուտուլար, վէ չօճուգլուռն անասընըն ֆիլ-եատընտան չօճուգլու պըրագըլար, նիճէքի սօնրատան իսաթէ օլունու տուր, էօլմէքսէ միւլնիգէ սանըլըր:

... Միւլէլիֆ, թարիֆ իթմէք հաճէթ տէյի տիր, պուրատա իրիսթիեանլարըն չէք-տիկի գօրգու հատտէն գիեատէ օլուպ, վէ պու ալայ իւչ կիւն սիւրմէքտէ տիր, էկէր պիթէնտէք իթտիլէրին գալէմէ ալմագ լաղըմ կէլսէ, քէք չօգ քեաղըտուրա միւ-թան օլուրուգ:

Պալեատէքի մէքթուպտան անլաշըլ-տըղընս կէօրէ, էսկի-չէհիր իսլամալըր հալեա քէնտիլէրի էսկի վագըլթլարտա եաշամագտա տըրլար գանն իթմէքտէ օ-լուպ, վէ իրիսթիեանլար իսէ, Ճէհալէթ բէնչէսինտէ էսիր օլտուգլարընտան, քէն-տի հուգուգլարընը իտտա վէ հըլթ ու վիգայէյէ գատըր պուլուռնմամագտա տըր-լար, եօխսա արթըգ պէօյլէ պիր վագըլթ-տա տախի օ եօլտա հարաքեաթը նահէմ վարէնին իճրասընս ծիւրաթ իտիլմէք ի-թիմալտէն տէյի տիր: վէ էկէր տօղըն-եու սէօյլէմէք ճայիգ իսէ, պիգճէ Ճիւն-հա իսլամալարտան գիեատէ իրիսթիեան-լարտա տըր, չիւնքի պու ալէմ պէօյլէ տիր, աղլամանտ չօճուգլա մէմէ վէրիլ-մէտիկի կիպի, գուլուլ ու թէատտի-եաթտան թէչէք քի իթմէեէն էհալիսին ումուգլուռն տախի հէր քէսին պինիպ վէ իսթէտիկի եէրէ սիւրէճէկի միւլնէրլէպ տիր:

Էսկի-չէհիր իրիսթիեանլարը չիմտի-յէ գատար եա բաթրիքիսանէլէր վասը-թասըլա, վէ եախօտ տօղընտան տօղ-րու չէքտիլէրի ֆէնալըգլարը Պապը-տէլէ տէյի պիր եա պիր գաչ, իլա իգ-թիգա իթտիկի թագտիրտէ, տալ օ-սանմագաղըն ալէթթէվալի արգ ու ի-ֆատէ իլլէմէլի, վէ թանգիմաթը իսլա-րիյէնին իճրասընը իսթիտա իթմէլիտի-լէր:

Ձանն իտերիզ քի չէհրի մեզպուր խը-
րիսթիանարը քենտի մեքթեպլերինն տա-
խի պագմանը պ, վէ դագթթա օգուստգլըզ
մէնթաթընրտա եէնի անլամըլ օլմալը
տըրլար, չիւնքի, էօյլէ ֆէնալըզլարըն հիչ
պիրիսինի չիմտիյէ գատար հիչ տէյիլ իսէ
դագթթալարտա տէրձ իթտիրերէք, տօլա-
եըտան հիւքիւմէթի Սէնիյէնիննազարը
տիգգաթ վէ ատալէթինի տալէթ իթմէք-
տէ տէյիլ իտիլեր, մէքթեպլերինն պագմա-
եան վէ դագթթա օգուստգլըզ տիւնեատա
ազօգ նէ վար վէ նէ եօգտուրու մէրագ
իտիպ անլամագ իսթմէյէնն էհալիյէ իսէ,
հէր ֆէնալըզ ճայիզ տիր տէնիլսէ սէզա
տըր, էմմա, մէքթեպ վէ դագթթա նէ ի-
տուկին պիլմեթիլերիննտէն, հէվլէս վէ
մէրագ իթմէյիլ օլմալը տըրլար տէնիլի
իսէ, օնա տախի շու ճէվալը վէրիլիզ քի,
պուլլար եէնի իշիտիլմիչ պիր շէյ օլմա-
եքպ, իլլա լա ագալլ եիկիրմի սէնետէն
պէրու կէօրիւմէքտէ վէ իշիտիլմէքտէ օլ-
տուրուլունտան, էօգիւրլերի գապահաթ-
լարընտան գիեատէ պիլլիլք սաեըլաճա-
ղընտա շիւքհէ եօգտուր, էսկի-շէհիր
խրիսթիանարը ալէյհիտէ պու գատար
իթմէք եազմամըզտան պաշլըճա մագսէտ
ագըզմ սանա տէրիմ, կէլիլիմ օէն տուլլո
մէսէլինի իճրա իյլէմէք տիր, չիւնքի հա-
լեա չօգ եէրլերինն էհալիսի, թարիգի սէ-
լամէթ ու սէատէթի հալ օլան մէքթեպ
վէ դագթթա ուղորունտա պէշ ղուրուշ
սարֆ իթմէք իսթմէքտէպլերիննտէն, հայ-
վան կիպի եաշաեըպ, վէ պաեաղըճա հայ-
վան կիպի տիւնեատան պի խապէր գալա-
րագ, էօլիւպ կիթմէքտէ տիրլեր:

— . . . Միւլէլիֆ .

8 Յունիս 1867 թուլլա .

Յունիս 6 սապահլաեըն սաաթ իքի
րատտէլերիննտէ պիր Ֆրանսըզ հարպ վա-
բօրու իլէ Մէմլէթէթէն պէյիլբէնս Շար-
լը ճէնապլերի թուլլա իսկէլէսինն վա-
աղլ օլուպ, թուլլա գատըր, սաաքիր
պին պաշըր վէ քեաֆֆէյի գօնսօլսար
իսթիգպալինն չըգտըլար, թուլլա միւ-
թէսարըրը Սիւլէյման բաշա հազըթթ-
լերի միւշարիլէյհ բրէնս ճէնապլերինն
կէլէլէյիննտէն մալիւմիւ օլարագ, պազը
թէտարիքաթը լազըմէ իշին Սիւլէնն
պօղազընա կիթմիչ օլտուրուլունտան, հազըր
պուլլունամմալը իտի, Բրէնս ճէնապլե-
րինն իքրամէն մուգիգալար շալընըպ, վէ
գարաղօլ պէքթեպլերն օլան Օսմանլը տօ-
նանմաթը թօփլար էնտախթի իլէ միւշա-
րիլէյհ ճէնապլերինն օէլամլաթըլար, Գա-
րաեա չըգտըլարընտա տախի սաաքիր միւ-
շարիլէյհ ճէնապլերինն սէլամլամագ իշին
հազըր վէ տմատէ պուլլունմագտա իտի .
Պուրտտա իւշ սաաթ գատար արամ իթ-
տիքտէն սօնրա, բրէնս ճէնապլերի Սիւլ-
նէեէ, օնտան քիլի վէ իքրաթլէլէզ պօ-
ղալարըն կէօրմէյէ կիթտի, վէ կիճէ

սաաթ 4 րատտէլերտէ Սիւլէնն աշըղըն
տա պէքթեպլերն օլան սէֆայիլի հարպի-
յէտէն թօրլար էնտախթ օլունարագ սէ-
լամլանըպ, վէ Սիւլէյման բաշա հազըթթ-
լերի իլէ պիրլէքտէ Սիւլէննտէ վազը հիւ-
քիւմէթ գօնաղընա կիթմիչլեր տիր . Պա-
տէհու սաաթ 7 տէ միւշարիլէյհ բաշա
հազըթթլերի իլէ պէրապէր վաբօրա րա-
քիպէն չարշէմպիհ սապահլար պուրա-
եա վասըլ օլտուլար, վէ պիր իքի սաաթ
պուրատա արամ իթտիրքտէն սօնրա, թէք-
րարէն վաբօրա րաքիպ օլարագ, իպրա-
յիլէ ազիմէթ իթմիչ տիր .

Պուրտտա էրմէնի մահլէլէսիննտէ
տէօրթ սէնետէն պէրու մէթրուք գալ-
մըլ պիր գուեու վար ըտը . կէշէն
կիւն թէմիլլէթմէք իսթմէքտէպլերիննտէ,
տէրուլիննտէն չըգարըլան խայիլճէ չա-
մուրլարըն իշինտէն օթուգ գըրգ թա-
նէ գատար Օսմանլը լիւսը պուլլունմալը,
պիր ինսան պաշը վէ քէմիլլէր չըգմըշ,
ֆագաթ քիմին օլտուրու նամալիւմ գալ-
մըլ տըր .

* * *

— Տէր-սաաթթաթ մուգիմ Սըրպ
մասլահաթ կիւզարը Մ . Բիսթիչ ճէնապ-
լերի քենտի հիւքիւմէթի րուխսաթը իլէ
տիւնքի կիւն Սիւլթրիա վաբօրու իլէ
Պէկրատա եօլմու օլմուշ տուր .

Սէքրէթէր Մ . Պօկիլէվ վէքեալէթէն
մասլահաթ կիւզար գալմըլ տըր .

— Փրկիչ հոգաբարձութիւնու թա-
րաֆընտան բաթրիքիսաննէյէ թագտիմ
գըլընան լայիհա հազգընտա վառ իթտի-
կիմիզ ճէվապ, պիլզգարուր ախշամքի
նիւթիւմիլիզ գալմըլ տըր .

— Շու աթիտէքի մէքթուպլարըն Ման-
ղու մէմիլլտէ տէրձի թարաֆըմըզա րէճա
օլունուր .

Պատէնն Նամիլի Պատէնն .

Արժանապատիւ սիրելի .

Որովհետեւ Ձեր վրայ ընդդէմ Հայաստան-
եայց Ս . Եկեղեցւոյ, գայթակղական լու-
րեր կ'պտտի, վասնորոյ 'ի պաշտօնէ պար-
տաւորեցանք կոչել զՁեզ, 'ի հասանել գրոյս
անպատճառ 'ի Պատրիարքարանս գայք գիրս
ներկայացնող տէր Յարութիւն եւ տէր Գաբ-
րիէլ քահանայից հեա, իսկ եթէ գալու զան-
ցառութիւն ընէք՝ հարկ չէ յիշել որ բնակա-
նաբար եղած խօսքերը Ձեր վրայ կը հաս-
տատուին :

Ողջ լերուք .

8 յունիս 1867

(Կնէ+)

'ի Պատրիարքարանի Հայոց

Պատէնն Նամիլի Պատէնն .

Ամենապատիւ Սրբազան Հայր .

Յունիս 8 թուականով սրբազնութեանդ
'ի պաշտօնէ գրած նամակը երկու պատգա-
մաւոր Արժ . Աւագ երեցներու ձեռօք ըս-
տացոյ, որուն մէջ կըսէք թէ՝ « Ձեր վրայ
ընդդէմ Հայաստանեայց Ս . Եկեղեցւոյ գայ-

թակղական լուրեր կ'պտտին », եւ այս պատ-
ճառաւ զիս 'ի Պատրիարքարան կոչելէն յե-
տոյ՝ կ'յաւելուք թէ՝ « եթէ գալու զանցա-
ռութիւն ընէք, հարկ չէ յիշել որ բնակա-
նաբար եղած խօսքերը Ձեր վրայ կը հաս-
տատուին » :

Աւելորդ է ըսել՝ թէ այս խօսքերը ո՞ր-
չափ զարմանք պատճառեցին նուաստիս,
ըստ որում չգիտեմ թէ՝ Հայաստանեայց ե-
կեղեցւոյ դէմ գայթակղութիւն պատճառող
ի՞նչ գործ գործեր եմ, եւ ո՞ր եւ ե՞րբ ա-
տոնք գործած ըլլալով գայթակղութեան տե-
ղիք տուած եմ, վասնորոյ խոնարհաբար կը
խնդրեմ Ձեր սրբազնութենէ, որ բարեհաճիք
ցոյց տալ ինձ այդ Ձեր ըսած գայթակղա-
կան լուրերուն ինչ ըլլալը, ո՞րտեղ եւ ո՞ր
ատեն գայթակղութիւն գործած ըլլալս, որ-
պէս զի նուաստս ալ գիտնայ թէ՝ այդ զը-
րոյցները ճշմարիտ են, թէ՝ ոչ .

Արդէն ես այդ գրոյցներուն բնաւ ար-
ժէք եւ կարեւորութիւն չեմ տար, եւ կը
հաւատամ թէ՝ ատոնք քանի մը հակառակոր-
դացս չարաննեզ խօսքերն են, որոնցմով կը
ջանան գնուատես վատահամբաւել Հասարա-
կութեան մէջ, ինչ վրէժ առնելու նպատա-
կաւ մը : գուցէ տակաւին մոռցած չէ եւ կը
յիշէ Ձեր սրբազնութիւնը՝ թէ ասկէց յառաջ
ալ խառըմ-բաշայի եկեղեցին գտնուած ա-
տենս՝ տարաձայնութիւններ պտտեցան իմ
վրաս եւ մինչեւ անգամ Ձեր ականջս ալ հա-
սան, որպէս թէ խաչերն ու պատկերները
դուրս թափած ըլլամ : Անտարակոյս այս տա-
րաձայնութեանց հեղինակները՝ նոյն իսկ հա-
կառակորդներս էին, որոց դէմ բողոքեցի
յայնժամ եւ բողոքագիրս ալ Ձեր սրբազնու-
թեան հաղորդելէս յետոյ, Մանղումէի 270
թուոյն մէջ ալ հրատարակել տուի 'ի տե-
ղեկութիւն ապագային :

Խառըմ-բաշայի թաղական խորհուրդին
կողմէն երկու պատգամաւորներ այդ մասին
Ձեզ ներկայացան յայնժամ եւ քանիցս ան-
գամ երթեկեկութիւն ըրին 'ի Պատրիարքա-
րան եւ այդ տարաձայնութեանց անտեղի եւ
անհիմն ըլլալը վկայեցին, սակայն Ձեր սըր-
բազնութիւնը անոնց վկայութիւնը ի՞նչ կեր-
պով ընդունեց եւ 'ի ճշմարտութենէ չարժ-
եալ սրբազնութեանդ ներկայացող թաղա-
կան խորհուրդի անդամոց խօսքի՞ն հաւատք
ընծայեց, թէ այն քանի մը խաւարասէր
մարդոց, որոնք չեն պատկառիր շարունակ
նուաստիս պատիւը արատաւորելու համար
հնարքներ մտածել եւ Ձեր սրբազնութիւնը
'ի գայրոյթ գրգռել ինձ դէմ : Յայտնի է թէ՝
այն ատեն Ձեր սրբազնութիւնը աւելի հա-
կառակորդացս ըսածներուն հաւատք ըն-
ծայեց, քան թէ թաղական խորհուրդին տը-
ուած վկայութեանը . . . եւ չուզեց մեր բո-
ղոքին անգամ պատասխանել « նեոութեան »
առկաւին հաւանդուած մնալով :

Արդ՝ Սրբազան Հայր, անտարակոյս գիտ-
նալով թէ նուաստս անձամբ անձին Պատ-
րիարքարան գալով եւ « Սրբազան Հայր՝ այդ
մարդոց ըսածներուն մի՛ հաւատար, խաբած
են զձեզ » ըսելու եւ երիցս ու չորիցս ան-
գամ ալ կրկնելու ըլլամ, գարձեալ չպիտի հա-
ւատաք :

Եւ քանի որ 'ի սկզբանէ անտի Հայաս-

տանեայց Ս. Եկեղեցւոյ ուղղափառ վարդապետութեան եւ առաքելական քարոզութեան պաշտօնեայ կոչուած ըլլալով, նորա միշտ հաւատարիմ կենալ ուխտած եմ եւ մի միայն Քրիստոսի զրօշակակիր զինուոր կը գտնուիմ, «նեղին» բոլոր անբարոյսութեան դէմ զինուած վահանաւ հաւատոյ եւ Սրով Հոգւոյն սրբոյ իբրեւ ընդդէմ թիւնից օձից եւ կարճաց, այն է փարիսական կեղծաւորութեանց, ուստի աւելի պատշաճ դատեցի եւ այն երկտող գրութեամբս Ձեր սրբազնութեան նամակին պատասխանել, քան թէ Պատրիարքարան գալով ապադիւն տեղը թէ բերանս հոգնեցնել եւ թէ Ձեր սրբազնութիւնը համոզելու համար գլուխ ցաւցնել, որովհետեւ համար խոնարհաբար սրբազնութեանը ներքոյամտութիւնը խնդրելով:

Մնամ անգին կենացդ միշտ բարեմաղթուեալ հարազատ անդամ Հայաստանեայց Լուսաւորչական Ս. Եկեղեցւոյ եւ անձնուէր պաշտօնեայ սիրելի ազգիս:

1867 յունիս 11 Զակոբ վարդապետ
Ի. Պ. Պօլիս Բերայ Զիլինկերեան:

Ի Ե Ա Ն Է

Փրկիչ Իջիւն Ինձնէ ՎԵ ՀԱՍՏԵԼԱԹ

	Ղրշ.
Խաւքէոյ թապաղընտան Թիրեաքեան կարապետ աղա իլէ	407
Խաւքէոյ թապաղընտան Զաւարտար գանձանակընտան	464
Վէրքի խան օտապաշտը Մարտիրոս աղատան	440
Տարեդարձ մասնաժողովու ինանէսի տէֆա փանոսեան էֆէնտի իլէ	330
Չարըր գանձանակընտան	2281-2
Նշանաւոր	5400
Նշանաւոր տէֆա	405
Տիրէքիւր արաքընտա գաւաֆ էսնաֆընտան սէնէլիք ինանէ	40
Քալուլու ինայողական ընկերութիւնտան Սիմօն աղա Միքայէլեան իլէ	200
Մերգումարտան սէնէլի թախսիսաթ	50
Մերգումարտան փրկիչ տէ թապաղ հաւըլաթը	467-1
Փրկիչ տէ եկեղեցի գանձանակընտան	97-2-1
Պրթաքէոյ գանձանակընտան	453
Չարըր ճիւղարը »	2283-1
Պէյօղլու »	771-1
Պէյօղլու եկեղեցի թապաղընտան մայիս 25 տէն յունիս 11 է գատար	443-1
45 յունիս 1867	75647-1

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԻՍԼԱՄԻՏԻՅԵ

Փարիս 20 յունիս:

Պու կիւն իմբերաթօր Նաբօլէօն հաղթէթէր Մարգան քէօյիւնէ կիտիպ իւր-տիվի Մըրըր Իմայիլ բաշա հաղթէթէրինէ պիր վիզիթա վերմիշէր տիր: Իշ պու միւլաղաթտան սօնրա իմայիլ բաշա հաղթէթէրի Սէն Գլու օէրայընտա իմբերաթօր Նաբօլէօնու վէլի ահաբ բրէնա Նաբօլէօն պիր

վիզիթա վերմիշ տիր: միւլաթիւն բրէնա քեա-միւլէն շիֆա բէգիր օլմուշ վէ գուվէթի ետ-րինէ կէլմիշ օլուպ, պիւլիւք մէ ճուռնիյեթէ-լէ միւսաֆիրի միւլթէրէմէրինի գապուլ իթ-միշ, վէ պու խուսուստա շիւքրանիէթի ա-զիմէսինի պէեան իյլէմիշ տիր:

Փարիս 21 յունիս:

Խայրիճէ զազէթալար, Խնկիլթէրա գը-րալիշասը հաղթէթէրինին քէնտիլի թանըթ-մանարազ փարիսէ կէլէճէկինի պիտիրմիշէր իտի իտէտէ, պու հապատիս հէնուգ հիշ պիր թարաֆտան թաստիգ օլմամը տըր: Վիգ-թօրիս հաղթէթէրի շիմիթի հալտէ Ուինտ-սըրտէ պուլուսմագտա օլուպ, վէ Չաթըր հաղթէթի փատիշահինին թէշրիֆի սէնիէլէ-րինտէ հաղըր պուլուստա գապուլ իթմէք իշին Ուիկիթ ճէգիրէսինէ ազիմէթ իտէճէքիւր տիր:

Փարիս 22 յունիս:

Բուսիս իմբերաթօրու վէ Բուսիս գը-րալը հաղաթաթընը փարիստէ պուլուս-տուգլարը էսնատէ, իւշ տէվէթէր վէ ան-լէրին խարիճիէ նաղըրարը պէնիլտէ բօլի-թիգաճա միւլթալէմէ վուգու պուլմուշ օլ-տուղուսու պաղը զազէթալար նէշր ու իւան իթմիշէր իտի իտէտէ, սու տէֆա ըէսմի զազէթալար եալանա չըգարմըլար տըր:

Թուլիս 24 յունիս:

Պու կիւն պիր իթալեա տօնանմար պու-րաեա լէնկէրէնտազ օլմուշ օլուպ, վէ Ի-թալեա հիւքիւմէթի թարաֆընտան մէգըիւր տօնանմաեա, Մալթա ճէգիրէսինէ կիտիպ Չաթըր հաղթէթի Շահանէսին տօնանմաեա հիւ-մանուկէրի իլէ պիրլէշէք: Մարալեաեա գատար մանէթինէ թայիլին օլմամընա, պա-թէլէկրաֆ էմր օլուսմուշ տուր: Ֆրանսա զըրհըր տօնանմարը աախի այնի նիէթէ մէպի Մալթաեա կիթմէք իշին եօլա չըգ-մըլար տըր:

Լօնտրա 22 յունիս:

Բուսիս իմբերաթօրիշասը եարընքի կիւն պուրաեա վասըլ օլաճազ տըր, պուրա-տա պիրազ արամ իթաթիքտէն սօնրա, միւ-լաթիլէյա հաղթէթէրի իմբերաթօր գայիմա-գամը գօնթ կօլիւկօլսքի իլէ պէրապէր Յէր-նօփիշ ճանիպինէ եօլու օլաճազ տըր:

— Բուսիս իմբերաթօրու իւզէրինէ թապանճա պօշանտըրը էսնատէ, իմբէ-րաթօր Նաբօլէօն հաղթէթէրինին իմրա-խօրլարը Մ. Բէմպօ, աթըր իլէ արաեա կիր-մէսի իլէ գուրշուս աթըն պաշընա տէ-եէրէք իմբերաթօրլար պիր քէտէր օլմա-մըշ օլտուղու իշին, Բուսիս իմբերաթօ-րու միւլմայիլէյա իմրախօրա միւլթէրէմ գէվաթ հուգուրուստա թէշէքըիւրլէր ի-տէրէք, Սթանիսլա նըշանըն բօմանտէօր-լուգ ըրլթպէսինի իհսան պուլուրմուշ-լար տըր: — Մէգըիւր վագաատէ գաֆա-սընտան վուրուլմուշ օլան աթ միւլթէս-տիրէն օլ կիճէ էօլմուշ տիր:

— Ֆրանսըզ ալօգաթլարընտան շէօհ-րէթշուար Մ. Ժիւլ-Ֆալլ, Ֆէնա սու-րէթտէ խասթա օլուպ, վէ թապիպլէր պուրնուստան կիտէն գանը պիր վէճհ ի-լէ քէտէմէ միշ օլտուգլարընտան, օօգթօր

Նէլաթօն պուլուստան թէշէթէլի նէթիճէ-լէր հասըլ օլաճաղընը պէեան իթմիշ տիր:

— Շուէտ գրալը էվլէլա Պէրլինէ կէլիպ վէ յունիս 15 ինտէ տախի փարիսէ վասըլ օլմուշ տուր: Այնի կիւնտէ Սագս-Գօ պուրկ-Կօթա Տուգասը տախի փարիսէ վասըլ օլմուշ տուր:

— Բուսիս իմբերաթօրու հաղթէթ-լէրի փարիստէն այրըրըգլարընտա, քէն-տի իւզէրինէ թապանճա պօշալթան Պէ-րէգօլսքիլին էօմրիւնէ թօգուսուլմա-մասընը խասսէթէն իմբերաթօր Նաբօ-լէօն հաղթէթէրինէ ըէճա իթմիշ օլաճա-ղու զազէթալարտա օգուսմուշ տուր:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԹԷԼԷԿՐԱՖԻԿԵ

(Անոն Հօլա-Բաթէր)

Փարիս, 28 յունիս ախշամըն սաաթ 61-2 զունտա:

Յունիս 28 փրաշաթը:

ԵՍՉԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԵՑ

Փ-րէ- (Գ-ւ-լ-):

Ալըլուր	55-95
Գարանտը	34-
Լօնտրա, սապահըն սաաթ 11 վէ 10 տաղըգասընտա:	
Ալըճը	551-1
Սաթըճը	551-1
Լօնտրա, ախշամ սաաթ 5	
Ալըճը	551-2
Սաթըճը	54
Օ-մ-ւ-լ-է-Ի-Բ-Է-Է-Է-Է 1865 իւ:	
Ալըլուր	265-75
Գարանտը	265-75

Վիլէնա 28 յունիս:

Բրէս նամ զազէթանըն գալիէն թաաթի գինէ կէօրէ, Պապը-ալի թարաֆընտան տուէլի միւլթէթիքէ նօթասընա գարըլըգ վէրիլէն ճէվապաա, էկէրլի պիր այա գա-տար իթիլալ թէսքին օլուսմազ իտէ, միւ-տարէպէեէ միւտապէմէթ օլուսմաեաճաղը պիտիրիմիշ իմիշ:

Լօնտրա, 28 յունիս:

Չաթըր հաղթէթի փատիշահինին թէշրիֆի սէնիէլէրի իշին շէնիլքէր իճրա օլուսմազ զըմընտա պէօլիւք հաղըրըգլար կէօրիւ-մէքտէ տիր:

Փարիս, 28 յունիս ախշամըն սաաթ 61-2 զունտա:

Պու կիւն Չաթըր հաղթէթի թաաթարիլէրի թուլօնտա պէքլէնմէքտէ տիր, թէշրիֆի տէ-նիէլէրինտէ իլթիֆաթը վաֆիլէ իլէ գա-պուլ օլուսմալարը իշին պէօլիւք հաղըրըգլար վար տըր:

ՍԱՆԻԳ ՂԱԶԷԹԱ

ԿԱՐԱԳԵՑ Թ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԷՎԱՆՔ ՆԷՐԱԼՏԵՆ ԹԱՊԱՆԷՍԻՆԵՑԻ
ԳԵՕ-ՕՂԱՆԵՆ ՆՈՂԻՆ ԹԵՐԵ, ՆՈՐԱՆԵՆ ՆՈՂԻՆ
ԳԵՐԱՆԵՐԻՆ ԵՄԵՐԵՆԵՆ ԿԱՐԱՆՔ 1867: